

Szentháromság ünnepe után 19. vasárnap

► 2Móz 34,1–10

„Bárcsak”

A vasárnap jellege

A vasárnapot megelőző időszak igehirdetési igéi izgalmas szintézist alkotnak, hiszen Jézus csodáinak láttatása után a Tízparancsolat világába érkezik az igehallgató, hogy a Szentháromság ünnepe utáni 18. vasárnapon megszólaljon mindaz a tíz mondat a szószéken, amelyet Isten a Sínai-hegyen átadott Mózesnek és a népnek. E magasztos és dicsőséges pillanat szemtanúiként azonban hamar meg is érkezünk a fájó realitásba a vasárnapra kijelölt ige által. Hirtelen eltűnik a fenséges hangnem, sőt már kőtáblák sincsenek, pusztán egy magából kikelt s most szégyenkező ember, Mózes áll a Sínai-hegyen, és vele szemben az ember hűtlenségével újra és újra szembesül, de mindent azért fel nem adó élő Úr. Milyen hatalmas kontraszt!

„Járjunk elhívásunkhoz méltóan!” – szólít fel a Pröhle-agenda nyitó gondolata, de fájón szakad rá az igehallgatóra a teher: hogy lehet méltónak lenni, ha az ember újra és újra elbukik, és nem képes Isten útján járni? Ebből a zsákutcá-

ból a két lekción próbálja kimozdítani az embert, amelyek így kifejezetten jó társai az alapigének.

A lekcikban rejlő lehetőség

Pál apostol az Efezusi levél 4. fejezetében, igékné fényében mintha aktualizálná, értelmezné azt az eseményt, amely Mózesrel történt a Sínai-hegy lábánál. Ami ott történt, hatással volt az Egyiptomból épp hogy kiszabadult nép életére, de megkerülhetetlen hatással van mindazokra is, akik az évszázadok tengerében Isten népéhez tartoznak. Sőt egyfajta párhuzam is kibontakozik a lekción kontextusában. Hisz Pál épp azokat a kifejezéseket használja Jézus kapcsán, amit Mózes is átélt az Istennel való találkozás pillanatában. Mózes felment a hegyre Istenhez, majd lejtett a hegyről a néphez, így élve át a transzcendens és immánens valóság közti hatalmas szakadékot, csakúgy, ahogy Jézus is tesz a 9. vers elmesélése szerint: „felment”, de „le is szállt” (Ef 4,9–10).

Mintha csak a Sínai-hegyi esemény ismét-

lódne meg Krisztus időszakában. Isten kapcsolatba lép az emberrel, közelebb érkezik népéhez, mint azt valaha álmodni merték volna, de a nép akkor sem, Jézus idejében sem és félt, hogy ma sem képes ennek a közelségnek és a közelségben rejülő hatalmas tisztességnek a jelentőségét felmérni és megérteni. Mózes idejében a széttört kőtáblák, Jézus idejében a golgotai kereszten függő Megváltó volt az emberi bűn mértéktelenségének fájó lenyomata.

Milyen szép, hogy egyfajta mankóként a levél 4. fejezetének zárszava bátorít, és továbbvezeti az igeolvasót: „...Isten [...] megbocsátott nektek Krisztusban.”

Az epistola gondolatai után az evangélium rögtön meg is mutatja a krisztusi bűnbocsánat erejét. Jézus odalép egy bénához, és nem mond mást, csak azt az igazságot, amely Istenből árad. Ő bünt megbocsátó Úr! Ő nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen, és ha valaki megvallja bűnét, annak irgalmat ad. És még akkor is így van ez, ha mi, farizeusok végtelenül fel vagyunk ezen háborodva. Mert Isten annak bocsát meg, akinek akar, és annak kegyelmez, akinek akar, ahogy a mai textust megelőzően Mózesnek megvallja ez az élő Úr.

Milyen szép az evangélium záróképe, amely hirtelen el is repít minket a vándorló nép Sínai-hegyi sátorábrához! Hiszen a béna és a vándorló nép vágya ugyanaz: a hazatérés. Jézus nem mond mást a meggyógyult bénának, csak ennyit: „*Kelj fel, vedd az ágyadat, és menj haza!*” (Mt 9,8)

Textus

A textus mélyebb elemzése kapcsán izgalmas látni az 1. versben, hogy Isten arra vállalkozik, hogy újrírja a táblákat. Látszólag nem jelentős esemény mindez, számomra mégis az, hiszen életemben számtalanszor megesett már, hogy amit nehéz munkával megírt és kiformált az ember – legyen az egy ige hirdetés vagy teológiai mun-

ka –, az egy szempillantás alatt tud megsemmisülni egy hiba vagy figyelmetlenség okán. S ha valami igazán nehéz, az a már egyszer elkészült és befejezett írás újrakezdése. Ehhez igazi kitartás, akarat és eltökéltség szükségeltetik. Így számomra az, hogy Isten elkezdje újra leírni a parancsolatokat, egyfajta bizonyítéka annak, mennyire fontos számára az ember.

A 2. versben található kifejezés, amit Mózes-től kér Isten („légy készen!”), megmutatja, hogy még olyan embernek is, aki figyel Isten szavára, készülnie kell a vele való találkozásra. Eszembe jutnak nagyszüleim, akik mindig komoly igei és lelki készüléssel, imádsággal indultak el az Isten házába. Vajon a ma embere hogyan érkezik Isten elé vasárnapról vasárnapra?

Izgalmas látni, hogy a 6–7. versben található mondat milyen megkülönböztetett jelentőséggel bír a zsidó hagyományban. Számukra Isten tizenhárom tulajdonsága tárul fel ezekben a mondatokban. Már maga a szám is izgalmas, hiszen többször megjelenik a zsidó hagyományban, mégis meglehetősen szokatlan épp Istenre vonatkoztatva. Magyarozatként a prímszám végtelent reprezentáló volta sejlik fel előttünk, és az a tény, hogy a könyörületes Isten épp ebben a tizenhárom tulajdonságában tanít minket arra, hogy az ő könyörülete korlátok és határok nélküli.

Isten tizenhárom tulajdonsága így az örökkévalóság, az isteni létezés, az irgalom, a kegyelem, a türelem, a bőséges szeretet, az igazság, az őrzés képessége, a megbocsátás, amely kiterjed a belőlünk eredő hűtlenségre, de kiterjed azokra a bűnökre is, amelyek kívülről érik az embert, de hatással vannak az életére. Végül Isten tulajdonsága a következetesség is: következménye van az ember életében mindennek, és ez a következmény akár generációkon átívelő is lehet, vagyis Isten nem csupán egyéneként számol az emberrel, hanem egy közösség részeként is.

Ezt a gondolatot Mózes a 9. versben meg is erősíti, amikor egyfajta kollektív bűnről beszél. Érdekes, hogy mennyire távolinak, sőt idegen-

nek érezzük ma ezt a kifejezést és mindazt, ami mögötte – főleg az elmúlt évszázadok történelmi terhei miatt – meghúzódik.

Végül a 10. vers feloldása az igeszakasznak, mondhatnánk azt is: *happy end*, hiszen Isten szövetséget köt, amely kulcsfontosságú eleme az Isten–ember kapcsolatnak, de ezen túlmenően csodákról és jelekről is ígéretet tesz, amely egyfajta folytonos bizonyítéka Isten és a nép kapcsolatának.

Az igehirdetés felé

Vincze Gergely és Molnár Csaba, a Follow The Flow együttes frontemberei írtak egy gyönyörű slágert 2023-ban, amely hónapokon keresztül uralta a rádiók lejátszási listáját. Számomra Mózes lelkiállapotát rajzolja meg ennek a dalnak egy részlete, mit érezhetett azokban a pillanatokban, amikor találkozunk vele az igében.

„Villámokat szór ma ránk az ég fenn, tombol a világ,
de bennem szélcsend van belül!”

Különleges kapcsolat bontakozik ki előttünk a Sínai-hegy lábánál. Megrendítő látni, ahogy a fáraó udvarában nevelkedő úrfi, az egyiptomi gyilkos, majd a puszta pásztoráé válik szép lassan, lépésről lépésre a bűntől és régi terhektől megszabaduló, Isten közelségébe megérkező hívővé.

A Sínai-hegy környezetét áthatja a zűrzavar. Mindenfelé tombol a vihar. Széttört kőtábla darabjai hevernek az úton, a vérfürdő, amelyet Lévi fiai rendeztek, nyílt sebként lüktet a táborban, látzólag minden elveszett, pusztulás lett a szabadság útja. A rend helyett a káosz az úr. Mégis, amikor Mózes elindul a Sínai-hegy csúcsa felé, és elkezd párbeszédét Istennel, nem a tomboló világ villámai villannak fel, jóllehet kemény és nehéz párbeszédet folytatnak. Sokkal inkább egy olyan Isten képe rajzolódik ki előttünk, akinek szeretete és irgalma határtalan, és egy olyan emberé, aki noha nagyon sok mindent elrontott, egeti szívét

a bűn, mégis lehetőséget kap, hogy egészen megrendítő közelségbe kerülhessen Istenhez.

Bárcsak a ma embere is megértené, hogy ez a lehetőség számunkra is adottság!

„Mert átéltem már százszor, hogy maga után fényt hagyott a zápor”

Számtalanszor átélt tapasztalata az embernek, hogy a legnehezebb helyzetekben való helytállás igazi erőforrássá válik a jövő számára. Sokszor nem értjük, miért vannak próbák, miért vannak mélységei az életnek, milyen jó lenne ezek nélkül élni a mindennapokat, de az igazság az, hogy a nyitott szemmel járó ember előtt a mélységben tárul fel igazán Isten emberszeretete és hűsége, amely valódi fényvel tudja megtölteni a szürke hétköznapiakat.

Mózes élete legnehezebb óráit éli, és mégis egyszerre tapasztalja meg azt a csodát, hogy fényt hagyott maga után a zápor, mert nemcsak lehetőség, hanem realitás lett számára, hogy olyan közel kerülhessen Istenhez, mint még soha. Szinte egyszóval válhat teremtő Urával, aki feltárja magát Mózes előtt, ami már túlmutat az ember és Isten kapcsolatának eddig megélt lehetőségein.

Az egész vasárnapon lüktet az a kérdés, hogyan lehetek igazzá Isten előtt, és az ige leforrázása az ember akarását és cselekvését. Mert megmutatja, hogy nem az ember tudja megoldani ezt a helyzetet, hanem Isten, aki felállítja a bénát, felöltözteti az új embert, és aki feltárja magát Mózes előtt.

Bárcsak a ma embere is megértené, hogy Isten közelsége realitás!

„Úgy érzem, magamra hagyott a világ, attól félek, hogy túl messze van, aki lát. Attól félek, hogy túl messze van, aki vár, attól félek, hogy túl késő lesz, ha kivár”

Mózes, megtapasztalva Isten közelségét, végül előretéknél egy félelemmel és bizonytalansággal terhelt időszakra. Megértjük persze Mózes, hiszen sosem könnyű az újrakezdés, főképp akkor,

amikor kudarcok sorából kell újraépíteni Isten és az ember, Isten és a nép, Mózes és a nép viszonyát.

Segítséget, támogatást, kísérést kér Istentől, de sokkal többet kap. Tulajdonává ajánlja Istennek önmagát és a népet, ehelyett azonban Isten szövetséget köt vele! Nem úr és szolga, hanem apa–fiú viszonyt kezdeményez, mert a szövetségkötés olyan mély elköteleződést feltételez, amely mindkét fél számára erős, megrendíthetetlen kötelék, amelyet áthat a hűség és a béke.

A szövetség szól a jelennek, hogy minden bűn ellenére terve van Istennek a néppel, de szól a jövőnek is. A békesség és a szeretet királysága feltartóztathatatlanul érkezik, mert Isten szövetségben ígérte meg, hogy csodák és jelek kísérik mindazokat, akik teljes szívvel az övéi, akik az ő népéhez tartoznak.

Bárcsak a ma embere is megértené, hogy ez a szövetség Jézus Krisztus által ma is aktuális!

Illusztráció

Ady Endre: *A Sion-hegy alatt*

Borzolt, fehér Isten-szakállal,
Tépetten, fázva fújt, szaladt
Az én Uram, a rég feledett,
Nyirkos, vak, őszi hajnalon,
Valahol Sion-hegy alatt.

Egy nagy harang volt a kabátja,
Piros betűkkel foltozott,
Bús és kopott volt az öreg Úr,
Paskolta, verte a ködöt,
Rórátéra harangozott.

Lámpás volt reszkető kezemben
És rongyolt lelkemben a Hit
S eszemben a régi ifjuság:

Éreztem az Isten-szagot
S kerestem akkor valakit.

Megvárt ott, a Sion-hegy alján
S lángoltak, égtek a kövek.
Harangozott és simogatott,
Bekönnyezte az arcomat,
Jó volt, kegyes volt az öreg.

Ráncos, vén kezét megcsókoltam
S jajgatva törtem az eszem:
„Hogy hívnak téged, szép, öreg Úr,
Kihez mondtam sok imát?
Jaj, jaj, jaj, nem emlékezem.”

„Halottan visszajöttem hozzád
Én, az életben kárhozott.
Csak tudnék egy gyermeki imát?
Ő nézett reám szomorún
S harangozott, harangozott.

„Csak nagyszerű nevedet tudnám.”
Ő várt, várt s aztán fölszaladt.
Minden lépése zsoltár-ütem:
Halotti zsoltár. S én ülök
Sírván a Sion-hegy alatt.

Felhasznált irodalom

- ASZTALOS Richárd 2017. Szentháromság ünnepe után 19. vasárnap (2Móz 34,1–10). *Lelkipásztor*, 92. évf. 10. sz. 388–390. o.
- MACKINTOSH, C. H. 2000. *Elmélkedések Mózes 1. 2. 3. könyvéről*. Ford. Kádár Imre. Evangéliumi Kiadó, Tuttlingen.
- MAGASSY Sándor 1970. Szentháromság után 12. vasárnap. 2Móz 34,6–10. *Lelkipásztor*, 45. évf. 7. sz. 434–438. o.
- SZTANKÓ Gyöngyi 2006. Szentháromság ünnepe után 19. vasárnap. 2Móz 34,4–10. *Lelkipásztor*, 81. évf. 10. sz. 390–392. o.

■ PONGRÁCZ MÁTÉ